عصرانه‌های سفر منتشر شد

کتاب «عصرانه‌های سفر» به کوشش نسیم معماریان و با پژوهشی از خشایار حاج‌سیدجوادی و با محوریت این پرسش که چرا سفر می‌کنید؟ منتشر شد. برای روی جلد این کتاب از طراحی بهار سرگزی و از میان مجموعه نقوش تدفینی شمال خوزستان استفاده شده است.

کتاب عصرانه‌های سفر مجموعه‌ای از ۱۰ مصاحبه با ۱۰ نفر از اهالی سفر از جمله محسن ادیب با موضوع کویرها و بیابان‌های ایران، مریم کریمی با موضوع راهنمای گردشگری، آزاده مقدم با موضوع کوهنوردی، رضا علی اصل با موضوع پرنده نگری، مهشید فراهانی با موضوع موسیقی، امیر سهرابی با موضوع میراث ناملموس، مجتبی گهستونی با موضوع رسانه گردشگری، شعله جلیلی با موضوع کفش‌های ایران، میلاد میرزایی و زهرا جعفریان با موضوع هاستل و اقامتگاه و توران برهانی با موضوع صنایع دستی بلوچستان است که در طول جست‌وجوهای خود به محتوایی جذاب و خواندنی دست پیدا کرده‌اند. /جام‌جم‌دیلی

امروز هم با همراهی شما به خراسان بزرگ می‌رویم و به تماشای یکی دیگر از مناطق بسیار زیبا اما ناشناخته آن به نام نهبندان می‌نشینیم

ناشناخته اما اصیل و تماشایی

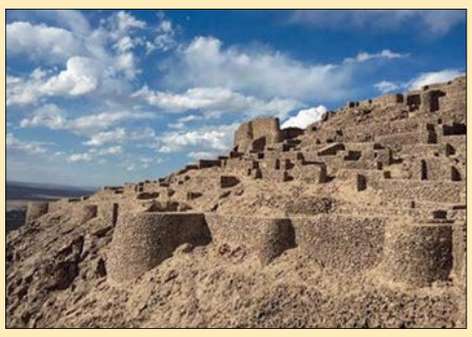

رضا سلیمان نوری

ایران

نهبندان از آن دسته شهرستان‌های ایران است که اگرچه زیبایی‌های بسیاری دارد اما نه تنها در بین مردم عادی، بلکه در بین ایران‌گردان حرفه‌ای هم چندان شناخته شده نیست. دلیل اصلی این امر هم شرایط خاص جغرافیایی آن محدوده است، زیرا نهبندان در حالی امروزه جنوبی‌ترین شهرستان خراسان بزرگ شناخته می‌شود که در دوره‌هایی از تاریخ، شمالی‌ترین بخش سیستان محسوب می‌شده است. همین مسأله باعث شده هنوز هم درخشان‌ترین دوره فرهنگی این منطقه دوران اشکانی و ساسانی باشد؛ دورانی که رد پای آن را می‌توان در قلعه‌های مستحکم باقیمانده از آن زمان‌ها پی گرفت. این شهر در دوران حضور اولیه مسلمانان در ایران هم نقش بزرگی ایفا کرده و گواه آن اسکان برخی اعراب خزیمه در این منطقه است که اکنون هم نوادگان آنها بخش مهمی از جمعیت منطقه را شامل می‌شوند. این شهر همچنین در دوران حضور اسماعیلیان هم از مناطق مهم نفوذ آنان بوده است.

شاهدژ؛ بزرگ‌ترین شهر سنگی شرق ایران

قلعه شاهدژ نهبندان بیش از ۱۵۰۰ سال پیش ساخته شده است. این قلعه که در شش کیلومتری شرق نهبندان قرار دارد به‌عنوان بزرگ‌ترین و وسیع‌ترین قلعه کوهستانی شرق ایران و بزرگ‌ترین شهر سنگی مخروبه ایران شناخته می‌شود. قلعه دارای چندین حصار و برج است و در داخل آن فضاهایی نظیر اتاق‌های سربازان، انبارهای آذوقه و آب‌انبارها قرار دارد. شالوده این بنا مربوط به دوره ساسانی است که در قرن پنجم هجری توسط اسماعیلیان خریداری و بازسازی شده است. این قلعه با دیگر قلاع اسماعیلیه تفاوت محسوسی دارد و از دو نوع بناهای اشرافی و عادی برخوردار است. شاهدژ چهار برج نیم‌دایره‌ای داشته که اکنون یکی از آنها برجای مانده است. آنچه بیشتر از هر چیز در این قلعه توجه را به خود جلب می‌کند تنها در ورودی آن است که در اصل قطعه‌سنگ بزرگی بوده که به شیوه‌ای ماهرانه تراشیده شده است. در این قلعه، آب‌انبارهایی به شکل حوض برای ذخیره آب باران وجود دارد.

قلعه دایره‌ای‌شکل اشکانیان

قلعه نهبندان با حدود دو هکتار مساحت، مهم‌ترین سازه تاریخی موجود در داخل شهر نهبندان است. با توجه به اشیایی که از محوطه این قلعه به‌دست‌آمده و نقشه موجود، قدمت آن را به دوران اشکانیان و ساسانیان نسبت داده‌اند. گفته می‌شود این قلعه در دوران اسلامی تا دوران حکومت صفویان فعال بوده، اما از آن زمان به بعد متروکه و بدون استفاده مانده است. قلعه نهبندان به‌صورت دایره‌ای‌شکل بنیان یافته و دورتادور آن را چند عدد برج احاطه کرده است. امروزه تنها بقایای هشت عدد برج قابل شناسایی است.

آسیاب‌های کویری زیبا

شرایط دشوار طبیعی مناطق کویری و بیابانی ایران باعث شده تا مردم کویرنشین از ابتکار و خلاقیت خود استفاده کرده و با حداکثر بهره‌گیری از شرایط و امکانات موجود آن را تحت اختیار و سیطره خود درآورند. مثل مردم نهبندان که با استفاده از ظرفیت وزش بادهای ۱۲۰ روزه سیستان در منطقه، اقدام به ساخت آسیاب‌های متعددی در نقاط مختلف شهرستان کردند. برترین این آسیاب‌ها در روستاهای چهارفرسخ، گوند، خوانشرف و میغان قرار دارند. در این بین آسیاب‌های خوانشرف تفاوت‌هایی با باقی آسیاب‌های منطقه دارند و دوطبقه ساخته شده‌اند. آسیاب‌های خراسان جنوبی به دلیل نوع کاربرد فاقد هر نوع عنصر تزئینی هستند.

مسجدی که قنات دارد

مسجد میغان در روستای میغان واقع در ۶۰ کیلومتری شمال غرب نهبندان قرار دارد. مسجد میغان دارای صحن، شبستان گنبددار و شبستان ستون‌دار و گنبدخانه است. همچنین قناتی در صحن مسجد جاری است که آب آن از زیربنا عبور کرده و در آبگیر پشت مسجد جمع می‌شود. یک ورودی در صحن مسجد قرار دارد که به داخل شبستان گنبددار مرتبط می‌شود و محوطه‌ای مستطیل‌شکل را شامل می‌گردد که سقف آن گنبدی است و تعداد سه گنبد در این فضا جای گرفته‌اند که زیر این گنبدها تزئینات رسمی بندی زیبایی مشاهده می‌شود. از زیباترین قسمت‌های این مسجد شبستان ستون‌دار آن است.

مزار بی‌بی‌مریم

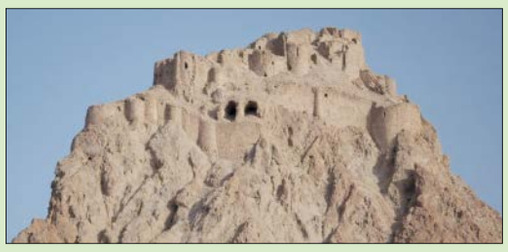

آستان بی‌بی‌مریم(س) در محل روستای افضل‌آباد بخش شوسف شهرستان نهبندان ۳۰ کیلومتری شرق شوسف در یک منطقه کوهستانی قرار دارد. این مکان مقدس در دل کوه‌های سربه‌فلک‌کشیده و در پای کوهستان قرار دارد و از آب‌وهوای به نسبت خوب و مناظر دیدنی خصوصا در بهار و تابستان برخوردار است. این زیارتگاه دارای یک اتاق کوچک ۱۵ مترمربعی گنبدی است و در اطراف آن چند اتاق جهت سکونت زوار ساخته شده است. عامه مردم ایشان را بی‌بی‌مریم‌خاتون دختر امام‌کاظم(ع) و خواهر امام‌رضا(ع) می‌دانند.

کوه‌های مریخی قرمز و خاکستری

کوه‌های مینیاتوری در پنج کیلومتری غرب نهبندان و حاشیه محور نهبندان ـ کرمان قرار داشته و حدود یک کیلومتر عرض و ۲۵ کیلومتر طول دارند. این تپه‌ها از شگفت انگیزترین، زیباترین و باشکوه‌ترین جاذبه‌های طبیعی جهان و پدیده‌ای منحصر به فرد و بی‌نظیر در طبیعت محسوب می‌شوند. کلوت‌های نهبندان که در محل به کوه‌های مریخی معروف هستند، طی فرسایش میلیون ساله در حاشیه کویر لوت ایران به وجود آمده‌اند. این پدیده طبیعی از مهم‌ترین جاذبه‌های طبیعی و شگفت‌انگیز عوارض بیابانی جهان و یکی از مهم‌ترین تفریحگاه‌های نهبندان محسوب می‌شود. رصد آسمان در شب‌های پر ستاره نهبندان، یکی از ویژگی‌های جذاب این منطقه است. این کوه‌ها که به رنگ‌های قرمز و خاکستری هستند به لحاظ وجود آب، گونه‌های جانوری و پوشش گیاهی در نوع خود بی‌نظیر است و با رنگ‌های متنوع و شکل مخروطی بسیار زیبا نظر بسیاری از طبیعت‌گردان را از دیگر نقاط جهان به خود جلب کرده است.

قلعه‌دختر شوسف

قلعه دختر شوسف در حدود پنج کیلومتری غرب شوسف و در میان کوه‌هایی به نسبت بلند، بر فراز کوهی به ارتفاع ۲۲۰۰ متر واقع شده است. این قلعه از لحاظ موقعیت، صعب‌العبورترین قلعه شهرستان نهبندان به‌شمار می‌رود. در دره‌های واقع در دو طرف این کوه جویباری روان است که در گذشته آب مورد نیاز اهالی قلعه را تأمین می‌کرده. بررسی آثار سفالی قلعه بیانگر احداث آن در دوره ساسانی و استفاده از آن در دوران اسلامی، به‌ویژه اسماعیلیه است.

رودخانه‌ای با بستر سنگی

رودشور نهبندان که در ۱۰ کیلومتری نهبندان قرار دارد، مهم‌ترین رودخانه دائمی این شهرستان محسوب می‌شود. عمده ویژگی زیست محیطی این رودخانه دارا بودن بستر سنگی است که همیشه برخی از مسیرهای آن به دلیل سنگی بودن بستر همچون استخرهای آب نمایان است. از ویژگی‌های این رود می‌توان به وجود سکونتگاه گونه‌های مختلف پرندگان همچون عقاب طلایی، کرکس، شاهین و پیغوی کوچک در اطراف آن اشاره کرد. آب این رودخانه که در نهایت به دریاچه هامون می‌ریزد در برخی نقاط آن به بیش از سه متر هم می‌رسد.

تالاب کجی نمکزار با خواص درمانی‌اش

تالاب کجی نمکزار در شمال غربی روستای چاه دراز و در ۷۵ کیلومتری شهرستان نهبندان قرار دارد و از پدیده‌های منحصر به فرد در شرق کشور به شمار می‌رود. آب تالاب به واسطه املاح معدنی موجود در آن خواص درمانی بسیاری برای بیماری‌هایی نظیر آرتروز، رماتیسم و بیماری‌های مفاصل دارد. این تالاب به رودخانه و حتی آبراه‌ها وصل نمی‌شود و در تابستان خشک و در زمستان با جوشیدن آب آبگیری، مکانی برای حضور پرندگان و حیوانات مختلف است. شوری بالای آب و خاک و شدت بالای تبخیر در این منطقه باعث ایجاد لایه‌های نمک و سفید پوش شدن حاشیه آن می‌شود.

ده‌سلم زیبا و خوش آب و هوا

روستای ده‌سلم در ۸۵ کیلومتری غرب شهرستان نهبندان در مسیر جاده نهبندان ــ شهداد قرار دارد. این روستای سرسبز در دل کویر به علت نخلستان‌های زیبای خود و مردم مهمان‌نواز این خطه در میان طبیعت دوستانی که قصد سفر به کویر لوت را دارند، بسیار شناخته شده است و اغلب، شبی را در بوم‌گردی‌های آن می‌گذرانند. شغل اصلی اهالی روستا، پرورش شتر است و با توجه به قنات پرآب روستا کشاورزی در ده‌سلم رونق بسیاری دارد و علاوه بر خرما، گندم، جو و پنبه هم کشت می‌شود. این روستا نزدیک‌ترین روستای زنده و قابل اقامت در حاشیه بیابان جهانی لوت است. کویر این منطقه یکی از مناسب‌ترین و خاص‌ترین مناطق گردشگری کویری در ایران است. رصد آسمان شب در کویر به دلیل نبود نورهای مصنوعی، گرد و غبار و نبود ابر یکی از زیباترین مناظر روستای ده‌سلم است که گروه‌های زیادی به‌خصوص در زمان شهاب باران به این منطقه سفر می‌کنند.

ریگ یلان، جادویی و چشم نواز

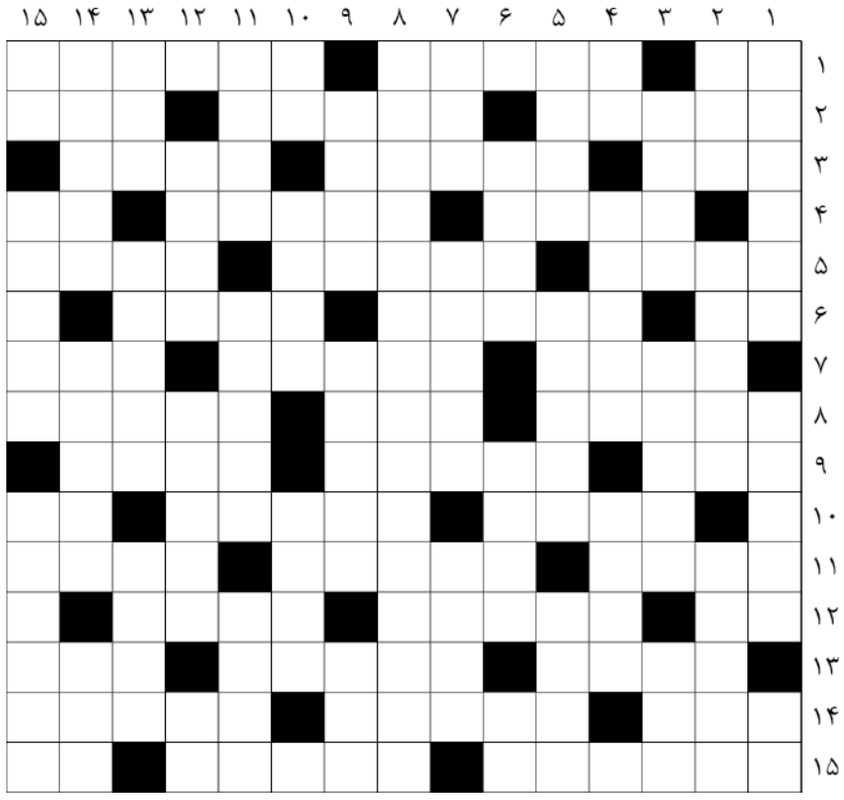

ریگ یلان در نزدیکی حیدرآباد نهبندان یکی از حیرت‌انگیزترین بیابان‌های جهان و مقصدهای کویرگردی ایران است و بنا به تشخیص حسگرهای ماهواره‌های ناسا در چند سال متوالی به عنوان گرم‌ترین نقطه کره زمین شناخته شده است. همچنین بلندترین تپه‌های ماسه‌ای دنیا با بیش از ۴۷۵ متر ارتفاع نسبی در ریگ یلان وجود دارد. تپه‌های ریگ یلان به صورت دیواره‌هایی با طول کیلومترها کشیده شده و در میان آنها دره‌هایی قرار دارد که به کوچه هم معروف است.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۶۱۶۶

جدول عادی

افقی: ۱) ضمیر اول‌شخص مفرد- مقدمه اندیشیدن- جست‌وجو کردن ۲) تجربه‌شده- مجموعه تلویزیونی به کارگردانی حسن فتحی با بازی حسین یاری- حبس مادام‌العمر ۳) نوعی پخت برنج- بی‌شرم- در قدیم می‌سوزاندند تا محیط خوشبو شود ۴) کتاب حضرت داوود(ع)- مرطوب- جواب سربالا ۵) سست- پایان و آخر- دربازکن برقی ۶) قومی ایرانی- ناگزیر- تیمارگر اسب ۷) بیش از حد معمول- از سبزی‌های خوردنی- جرس ۸) قصیده‌سرای عهد قاجار- قوم باستانی ایرانی- ینگه دنیایی ۹) خودپسندی- زن زیبا- نام امام زمان(عج) ۱۰) واحد شمارش پل- از تیم‌های فوتبال باشگاهی ایتالیا- دشنام دادن ۱۱) مظنون- کوهی مشرف به سنندج- طرف مشورت ۱۲) نفس خسته- رسانه گرم- همدم ۱۳) ماچ- نوشتن- شکاف ۱۴) درازا- هنر سوم- ادویه‌ای با عطر و طعم دلپذیر ۱۵) تیپا- پیرو دین حضرت موسی(ع)- چیز.

عمودی: ۱) مرسوم- ظرف آب سربازان- از حروف الفبا ۲) سوره‌ای با سجده واجب- سازمان، نهاد- سازی عرفانی ۳) خرده- برجستگی در استخوان- فرزند عرب ۴) دمای غیرطبیعی بدن- ترازنامه- متقارب ۵) خون این جانور آبی‌رنگ است- تریاک- عزیمت ۶) زین‌ساز- جنگ در راه خدا- استفراغ ۷) زراعت- خوراکی از اسفناج- بی‌نظیر ۸) نمایشنامه‌ای نوشته نغمه ثمینی ۹) جای تنگ و تاریک- سیاره زهره- جگر سفید ۱۰) کوچک و خرد- مشهور- لطافت ۱۱) روده‌ها- گریز از دشمن- داخل شدن ۱۲) چند نکته- شیطان- حرف ندا ۱۳) بیهوده- جگرگوشه والدین- با آب پاک کردن ۱۴) از بازی‌های قدیمی دورهمی‌های خانوادگی- موسیقیدان عصر ساسانی- زخم ۱۵) عود- هر هفته- نوعی کلم پرخاصیت.

جدول ویژه

افقی: ۱) درون دهان- وابستگی- ضربه‌ای با پا ۲) ریزترین رگ خونی- حوض تزئینی- غار بعثت ۳) تاب و توان- گوشه نشینی- اکثریت ۴) فلانی- بندری در ترکیه- ویتامین انعقادخون ۵) طناب- قوم سفیدپوست بومی اروپای شرقی- میزان تغییر کمیتی مانند دما یا فشار ۶) مذکر- طول و تفصیل- بیدار ۷) خجستگی- سروری- جایی که همگان در آن حضور دارند ۸) مرحبا- گنجشک- مأمور تشریفات صفوی ۹) شادی- از پیامبران بنی اسرائیل- تجملی ۱۰) بازدارنده- نوعی خواهر و برادر- پیشوند فعل مضارع ۱۱) نثر آهنگین و شعرگونه اما بدون وزن- راضی و خشنود- نوعی اسباب بازی ۱۲) ضمیری عربی- اختراع‌کننده- زیانکار ۱۳) سازمان جهانی خواربار و کشاورزی- راست و مستقیم- خروس مازندرانی ۱۴) اشکال در کار- رشوه‌خواری- جهیدن آب از چشمه ۱۵) ماگنت- ظلم و ستیز- مفلوج.

عمودی: ۱) تحمل‌ناپذیر و طاقت‌فرسا- نوشیدنی- کتف ۲) سرزمین- برافراشته- غذایی از چند نوع سبزی و گوشت ۳) باور- کار دشوار- نوعی آچار سرکج ۴) R- مربوط به اداره- نابینا ۵) معشوق زیبا- زجر و عذاب- از نیازهای جسمی و روانی ما ۶) جانشینان- شکل ظاهری- رام‌نشده! ۷) لابیرنت- ملاط سنتی و ضدآب- واحد طول روسی معادل ۱۰۶۷ متر ۸) از قاریان بنام مصری و ملقب به پیر قرآن کریم ۹) عقیم- جناره‌ها- زغن ۱۰) اصل هر چیز- بنیانگذار- گیاهی از خانواده آفتابگردان ۱۱) چوپان- گازی به‌شدت قابل اشتعال- به‌جا آوردن ۱۲) سبزی معطر که در کوفته می‌ریزند- کشور ساعت- کاروان ۱۳) طرز و شیوه- رهبر قزاق‌های روسی و فاتح سیبری- از آثار مشهور گوته آلمانی ۱۴) لباس ورزشی- سرطان خون- حرف نمی‌زند ۱۵) بله آلمانی- سهل‌انگاری- برات مدت‌دار در تجارت خارجی.

حل جدول عادی شماره ۶۱۶۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ک	ت	ا	ب	■	ا	س	ت	ق	ر	ا	ض	■	ی	ب
۲	ر	و	■	خ	ر	م	ا	ل	و	■	ا	ی	ل	م	ک
۳	ن	س	ن	ا	س	■	ر	م	ا	ل	■	ق	ی	ا	س
۴	ا	ن	ش	ر	ا	ح	■	ذ	ر	ا	ت	■	ن	م	ل
۵	■	■	ا	ی	ن	ک	ا	■	ه	ی	ر	ب	د	■	■
۶	م	ک	س	■	ا	م	ح	ا	■	ح	ی	ر	ا	ن	ی
۷	ا	ی	ت	م	■	ا	س	ت	ش	ه	ا	د	■	ی	ت
۸	د	ل	ه	ر	ه	■	ا	ی	ه	■	ک	ا	ب	و	ی
۹	ا	ک	■	م	و	ت	س	ا	ر	ت	■	ر	ی	ت	م
۱۰	م	ی	ت	ر	ا	ل	■	ن	ی	ر	و	■	ر	ن	ه
۱۱	■	■	ب	ه	ی	ن	ه	■	ه	و	ا	ز	ی	■	■
۱۲	ر	م	ل	■	ی	گ	ا	ن	■	ا	ب	و	خ	ا	ک
۱۳	ز	ق	و	م	■	ر	ش	ا	د	■	ن	ا	ت	ن	ی
۱۴	م	ر	و	ک	■	م	ت	ب	ا	د	ر	■	و	ج	
۱۵	ی	ل	■	ر	ا	و	ی	و	ل	ی	■	ه	و	ر	ا

حل جدول ویژه شماره ۶۱۶۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	م	و	ی	ز	■	ا	س	ت	ن	ک	ا	ف	■	ل	م
۲	ا	ر	■	ه	و	ا	س	ن	ج	■	م	ر	ت	ج	ع
۳	ت	س	ا	و	ی	■	ت	ی	ا	ن	■	ز	و	ن	ا
۴	م	ت	ب	ا	د	ر	■	ا	ش	ا	م	■	ص	ی	د
۵	■	■	ک	ر	ی	ک	ت	■	ی	ک	ت	ه	ی	■	■
۶	ا	خ	ر	■	و	ی	ر	ا	■	ا	ه	ل	ف	ض	ل
۷	م	ر	د	ن	■	ک	ی	خ	س	ر	و	ی	■	خ	ا
۸	ت	و	ن	ا	پ	■	ک	ر	ن	■	ر	و	ب	ا	ن
۹	ل	ا	■	ت	ز	ا	و	ی	د	ن	■	م	ح	م	د
۱۰	ا	ر	س	ن	ا	ل	■	ن	ا	ق	ه	■	ب	ت	ا
۱۱	■	■	د	ی	د	ن	ی	■	ن	ی	م	ر	و	■	■
۱۲	پ	و	ک	■	و	د	ا	د	■	ب	و	ی	ح	ی	ی
۱۳	چ	ل	ی	ک	ه	م	ر	س	■	ا	و	ه	ا	م	
۱۴	پ	ر	س	ت	و	■	ف	و	ر	ت	ر	ن	■	د	ا
۱۵	چ	م	■	ف	ر	س	ت	ن	د	ه	■	د	ر	ه	م